

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Afstemning

Lovforslaget vedtoges med 113 stemmer (S, V, KF, SF, RV, FP og CD) mod 4 (EL og DF).

Den næste sag på dagsordenen var:

3) Tredje behandling af lovforslag nr. L 139: Forslag til lov om ændring af lov om luftfart. (Bemyndigelse til gennemførelse af EF-direktiver m.v.).

Af trafikministeren (Bjørn Westh).
(Fremsat 22/1 97. Første behandling 6/2 97.
Betænkning 3/4 97. Anden behandling 10/4 97).

Formanden:

Lovforslaget vil nu blive sendt til statsministeren.

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslaget sættes til forhandling.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Anden behandling af lovforslag nr. L 118: Forslag til lov om ændring af lov om planlægning. (Detailhandel m.v.).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken).
(Fremsat 11/12 96. Første behandling 17/12 96.
Betænkning 2/4 97).

Forhandling

Der var stillet 4 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling**Hans Christian Schmidt (V):**

Måske vil nogen sige, at det er med rette, at man klandrer miljøministeren for at lave centralisme med det her lovforslag. Sandheden er vel rette, at det er regeringen, der har fremsat nok et forslag, der giver centralisme. Og det kan man jo så se i det.

Ikke desto mindre må vi sige fra Venstres side, at det selvfølgelig gør dybt indtryk, når de to førende folk fra Kommuneforeningen henvender sig til Miljøudvalget og for den sags skyld også til resten af befolkningen i et indlæg i Berlingske Tidende og skriver om det her lovforslag og den betydning det vil få for borgerne i Danmark:

»Taberne i sagen bliver det lokale demokrati og borgerne, hvis indflydelse på byernes udvikling reelt går tabt. Ved at tillægge amterne kompetencen til at afgøre, hvor i byerne der kan placeres detailhandel, er borgernes mulighed for

Kristian Thulesen Dahl (DF):

Jeg tager ordet ved denne tredje behandling blot for at sige, at Dansk Folkeparti agter at stemme imod det lovforslag, vi her har til tredje behandling.

Vi ønsker at pointere, at vi selvfølgelig er store tilhængere af liberalisering på luftfartsområdet, men vi ser dette forslag som et klart tilbageskridt i det forsøg på en større åbenhed og demokratisering omkring vedtagne EU-direktiver, som der ellers har været arbejdet på.

Forslaget vil jo medføre, at en meget stor del af de EU-direktiver, der skal gennemføres på luftfartsområdet, vil blive udmøntet administrativt af ministeren frem for at komme til behandling her i Folketingssalen, således at de enkelte partier altså om nødvendigt gennem fagudvalgene skal trække tingene til behandling her i salen, i modsætning til det, som vi ønsker, hvor efter forslagene pr. automatik kommer til behandling her i Folketingssalen.

Det er baggrunden for, at vi ender med at stemme nej til lovforslaget her ved tredjebehandling.

Hermed sluttede forhandlingen.

indflydelse på den lokale bypolitik/byplanlægning fuldstændig tilsidesat.«

Det er jo fantastisk, at vi skal høre regeringen sige igen og igen, at den kun gør gode ting for landdistrikterne og for udviklingen i landområderne. Vi oplever en indenrigsminister, der fremsætter forslag, der, som indenrigsministeren siger, skal styrke landdistrikterne, skal styrke landområderne. Men samtidig oplever vi, at alle dem, som i grunden bliver berørt af lovforslagene, oplever det som centralisme, de oplever det sådan, at man vil have sagerne ind til ministrene og have dem afgjort dér.

Så kunne man måske sige, at det kunne være, at der var en bedring på vej. Men ak nej! I aviserne i dag kan man læse, at kommunerne har meget mere i vente af samme skuffe. Nu skal ikke kun planer og undersøgelser kontrolleres af overmyndigheden, amterne. Nej, siger finansminister Mogens Lykketoft, nu skal jeg også ind og checke, hvor mange penge kommunerne bruger på store investeringer. Målet og sigtet er klart: man går nu i gang med den mest centralistiske politik, vi har set i nyere tid.

Og det er ikke bare noget, jeg siger, det er noget, som hr. Evan Jensen og hr. Thorkild Simonsen siger, at man sætter rekord i bureaukrati.

Man må med rette spørge ministeren: Var det ikke mere hensigtsmæssigt, at man brugte sin energi på at lave miljøforbedringer, gøre noget for naturen og gøre noget for landdistrikterne i stedet for på det her bureaukrati, i stedet for det her regeltunge apparat? Hvem har ministeren i grunden tilbage som venner ud over den socialdemokratiske folketingsgruppe og så måske De Radikale? Hvem er der mere, der går ind for det? Andre er der ikke.

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Jeg vil gerne understrege, at den vurdering, der ligger i det nuværende lovforslag, om, at kommune og amtskommune skal lave en god planlægning for detailhandelen, er noget, som man fandt på i 1980'erne, og som trådte i kraft i 1987; men der var ikke tilstrækkelig gode retningslinjer til, at udviklingen virkelig kom til at gå i den retning, den skulle.

Men nu foreligger der så et lovforslag, som gør op med den bevidstløse udbygning af lavprisvarehuse uden for byerne, og som styrker kvaliteten i planlægningen, bevarer landsbyens sidste butik og styrker udviklingen af detailhan-

delen inde i bymidten, hvor den rettelig hører hjemme.

Og det er selvfølgelig også derfor, at Socialdemokratiet og andre, som beskæftiger sig med det her lovforslag, har mødt en ganske enorm sympati fra en række forskellige sider. Jeg kan nævne Danmarks Handelsstandsforeninger repræsenterende 19.000 butikker, De Samvirkende Købmandsforeninger i Danmark repræsenterende endnu flere butikker, HK/Handel, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk Tekstil Union og Landskomiteen for Landsbyer m.v.

Det er klart, at her er virkelig noget, der både styrker bymidterne og styrker landsbyerne, og det er ufatteligt, at Venstre vil gå imod sådan et godt forslag. Jeg fatter det simpelt hen ikke.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Nu skal jeg ikke redegøre for, hvad hr. Martin Glerup forstår af det her, men jeg skal spørge hr. Martin Glerup: Skal man forstå det indlæg, som hr. Martin Glerup kom med nu, som jo handlede bl.a. om storcentre og om detailhandel i mindre byer osv., sådan, at hr. Martin Glerup deler det synspunkt, at det ikke bør være sådan, at amterne skal overtage den rolle, som kommunerne før har haft i byzonen?

Skal jeg forstå hr. Martin Glerup sådan? Jeg kunne nok regne ud, hvor alt det andet gik henad, men er hr. Martin Glerup enig i, at det burde tages ud af forslaget, sådan som Kommunernes Landsforening også har bedt om at alle folketingspartier gør?

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Nej, det skal simpelt hen forstås på den måde, at man på grundlag af en samlet vurdering skal lave regionplaner, som indeholder retningslinjer for beliggenheden af arealer til butikformål og den maksimale butiksstørrelse for de enkelte butiksvirksomheder inden for de forudsatte detailhandelsoplåde.

De bestemmelser kom ind i regionplanloven i 1987; da skete der nemlig en udvidelse af regionplanmyndighedens mulighed for at fastsætte retningslinjer for den del af den regionale centerstruktur, der angår detailhandel. Så amternes kompetence til at planlægge for detailhandel er ikke ændret siden 1987. Der er tale om en præcisering af de gældende bestemmelser, hvorefter kommunerne og amterne i et godt

samarbejde skal lave den bedst mulige planlægning med størst mulig kvalitet på det her område.

Det er rigtigt, at amterne har myndighed i det åbne land og kommunerne i byerne, det er et hovedprincip, men det blev netop i 1987 gjort gældende, at man undtog detailhandelsområdet. Det er et faktum.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Så er vi jo netop ved problemet nu, for som hr. Thorkild Simonsen og hr. Evan Jensen skrev i den artikel, er kravene til planernes indhold så omfattende og indviklede, at det reelt vil svare til en videreførelse af det nuværende stop for butikker på over 3.000 m² for dagligvarebutikker og 1.000 m² for udvalgsvarebutikker.

Og sådan er det jo desværre i dag: Når regeringen siger, at den vil gøre noget for miljøet, betyder det flere regler, mere kontrol, mere bureaukrati. Det er også den måde, regeringen løser problemet her på, så derfor må jeg igen spørge hr. Martin Glerup: Når nu hr. Martin Glerup fra Socialdemokratiet ikke vil være med til yderligere at fjerne amternes beføjelser over for kommunerne, er det så, fordi hr. Martin Glerup har den opfattelse, at kommunerne har gjort det dårligt indtil i dag?

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Man må sige, at planlægningen på detailhandelsområdet ikke har været tilfredsstillende, og det skyldes nok, at retningslinjerne ikke har været præcise nok. Derfor er der grund til at understrege, at det, det nu går ud på, ikke er at ændre amternes kompetence til at planlægge for detailhandelen, altså ikke nogen ændring i forhold til 1987. Vi præciserer derimod, at såvel kommuner som amter skal gøre sig mere umage på området, så befolkningen stadig væk vil have et varieret udbud af butikker til gavn for nærhedsprincippet, til gavn for landsbyerne og til gavn for nogle rigtig gode miljøer i bymidterne. Det er det, det drejer sig om, og jeg er sikker på, at alle vil blive godt tilfredse med, at loven kommer til at fungere. Det har vi jo hørt adskillige udsagn om.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Der skal i hvert fald her i dag komme den ros fra mig til Socialdemokratiets ordfører, hr. Martin

Glerup, at nu slap det ud: Det er den manglende tillid til kommunerne, der har affødt forslaget. Kommunerne har ikke kunnet tage de hensyn, der skal tages, kommunerne forstår ikke, hvordan de skal tilrettelægge tingene for deres borgere. Så kan man bedre forstå, hvorfor regeringens politik fortsætter, senest med, at finansministeren også vil til at dirigere, hvilke investeringer kommunerne skal foretage. Det er ærgerligt, det er kedeligt, kommunerne har ikke fortjent den centralisme, som lægges for dagen. Vi skal endnu en gang fra Venstres side opfordre til, at Folketingets partier tager afstand fra det, og vi skal i hvert fald sige allerede i dag, at vi stemmer imod både lovforslaget og ændringsforslagene.

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Først om de stillede ændringsforslag: Det Konservative Folkeparti agter at stemme imod ændringsforslagene ved afstemningen her om lidt.

Ændringsforslagene går ud på, at kvadratmetergrænsen bliver gjort så stenhård, så den faktisk ikke er til at rykke. Jeg vil godt høre, om de partier, der repræsenterer et flertal inden for det største mindretal – altså SF og Socialdemokratiet – kan tilslutte sig den fortolkning, Enhedslisten giver i sit betækningsbidrag, så der hermed laves et permanent stop for nye storcentre i Danmark. I så fald er det jo en ret vidtgående lovgivning, der her føres igennem i form af et ændringsforslag og nogle bemærkninger, og jeg synes, det er en lidt ussel måde at lovgive på ved at gøre det gennem bemærkninger frem for at sætte tingene klart op i overskrifter.

Så vil jeg sige, at det konservative grundsynspunkt vedrørende denne lovgivning er: Hvorfor dog ændre noget, der fungerer? Der er én lille fejl i den eksisterende planlov set med ministerens øjne: En del regionalplaner har ikke nogen kvadratmetergrænse for storcentre, butikker osv., og sådan en grænse vil man gerne have. Men ministeren har ikke gidet ulejlige sig med at komme med indsigelser over for regionalplanerne; det har vi i hvert fald ikke kunnet se. Næh, fordi kommunerne ikke har husket en kvadratmetergrænse, farer man frem med bål og brand og laver noget, som i hvert fald Enhedslisten betegner som et reelt stop, og man vil gerne rulle udviklingen tilbage ved at reducere antallet af de store butikker gennem alle mulige beskatningsinitiativer.

Lad os se på ministerens redegørelse til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg om landsplanredegørelsen. Vi havde et glimrende seminar, og ministeren slog ud med armene og sagde: Der er ikke længere nogen, der tror på, at man kan løse tingene ved en detaljeret planlægning. Det er fortid, nu kan man skitsere nogle retningslinjer. Men hvis vi lægger det udsagn ved siden af det lovforslag, der ligger her, er det jo det stik modsatte. Det er en detaljstyring, som ikke har set sin lige. Og to fremsynede borgmestre fra henholdsvis Socialdemokratiet og Venstre – Thorkild Simonsen er en af dem, og det må nok interesse ministeren og hans partifæller – mener jo, og det er optrykt i betænkningen, at vi her er ude for et planbureaukrati, der ikke har haft sin lige i dansk planlægnings historie, altså lige netop det stik modsatte af det, ministeren sagde for nogle måneder siden.

Planøkonomien er brudt sammen i Østeuropa og har vist, at den ikke magtede opgaven, men har påført befolkningerne en masse lidelser og en stor mangelsituation, og normalt har den ikke haft nogen opbakning her i Tinget. Men nu introducerer man det samme, bare under en anden kasket. I stedet for planøkonomi kalder man det planøkologi, men ølse for og ølse bag: Pølsen bevarer dog sin smag! Det kan vi godt konkludere her.

Det er heller ikke for ingenting, at netop formanden for Naturklagenævnet har advaret stærkt imod denne form for lovgivning. Den vil medføre en masse klagesager, og den vil bevirke, at Naturklagenævnet skal afgøre en række politiske sager som ankesager. Den slags er vi ikke tilhængere af at overbebyrde vore domstole med.

Derudover er en af de vigtige ting for Det Konservative Folkepartis stillingtagen, at man overalt vil genere de store byer og stoppe udviklingen i de store byer. Vi har i betækningsbidraget gjort opmærksom på, hvordan forslaget bliver opfattet af en socialdemokratisk borgmester som Anker Boye i Odense. Det er ikke mange roser, det får med på vejen, og han peger i øvrigt på noget, der er et stort problem, og som jeg gerne vil bede om svar på: Hvordan skal man nu tackle de eksisterende lokalplaner?

En række lokalplaner har netop nu en række kvadratmetergrænser, som ikke matcher med lovens hovedsigte, og hvis kommunerne nu skal lave alle de lokalplaner om, er det et kæmpebureaukrati, vi sætter i gang. Eller skal vi sige: Godt nok er der en bindende lokalplan, men i

øvrigt kan I godt regne med, at det og det og det ikke gælder. Det synes vi er en meget usikker retslig situation, og der er mange, der har henvendt sig i den anledning. Jeg synes ikke, spørgsmålet er afklaret tilstrækkeligt, og det er en af grundene til, at vi har ønsket forslaget tilbage til udvalget mellem anden og tredje behandling. Tingene er simpelt hen ikke belyst tilstrækkeligt efter konservativ opfattelse, heller ikke på det punkt.

Trafikken har også været et meget vigtigt element i argumentationen, og jeg husker navnlig fra førstebehandlingen og også fra tidligere behandlinger af lignende forslag, at netop trafikken var argumentet for, at vi skal genere de store butikker, fordi de medfører for stærk trafik. Men der har været et par dygtige cand.merc.'er hos udvalget, og de har forklaret, hvad de har fået ud af deres studier. Det er Klaus Christiansen og Michael Glass fra København, og de gjorde opmærksom på, at de VVM-undersøgelser, der har været foretaget i Danmark, viser klart, at det ikke giver nogen miljøgevinster at gøre den slags.

Problemet er også, at vi netop i disse år taler meget om at få bilerne ud af byerne. Det vil sige, at de folk, der skal ind og handle, ikke må have deres bil med, og det vil igen sige, at hvis vi lægger mere handel dér, hvor folk ikke kan have deres bil med, skaber vi problemer for mange mennesker, der ikke er særlig godt gående og ikke kan slæbe ret mange kilo dagligvarer. Derfor skal vi sørge for at få de ting afklaret langt bedre, inden vi begynder at regulere på området.

Regeringen har nedsat en butiksstrukturkommission, som skal analysere mange af disse ting og forsøge at komme med nogle forslag, der bærer fremad, og efter konservativ opfattelse havde det været fornuftigt at afvente de redegørelser, den kommer med. Netop i dag bliver der offentliggjort en landdistriktsrapport, som måske behandler nogle af de samme ting, vi har talt om. Der er sat arbejde i gang på området, men man har end ikke gidet afvente det inden behandlingen her i dag, og det er vi også meget kedede af. Det stemmer alt for godt med den kritik, der er kommet i pressen de senere år, fordi vi jasker tingene igennem frem for at behandle dem grundigt.

Odenses borgmester kaldte det problem, jeg nævnte før, problemet med den tilbagevirkende kraft, og jeg vil godt have en kommentar fra ministeren: Opfatter ministeren det sådan, at

denne lovgivning får tilbagevirkende kraft for de eksisterende lokalplaner? Jeg synes, det er meget vigtigt også at få belyst det emne i denne debat, og hvis ministeren ikke kan svare nu, er det jo noget af det, der må indgå i vores behandling i udvalget.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg kan forstå på hr. Niels Jørgen Langkilde, at han slet ikke kan støtte ændringsforslagene. Men sådan som ændringsforslagene er formuleret nu, er de en lovfæstelse af den praksis, som ikke har været ulovlig indtil nu, men som ministeren har administreret efter inden for planlovens rammer.

Nu bliver den praksis altså præciseret ved en vedtagelse i Folketinget, og så vil jeg gerne spørge hr. Jørgen Langkilde om noget. Der har været varslet en sag mod ministeren under behandlingen af forslaget, men kan man i det mindste ikke sige fra Det Konservative Folkepartis side, at nu vedtager Folketinget en regel om, hvordan man skal håndtere tingene, som afløser for call-in-bestemmelsen? Jeg vil gerne spørge hr. Langkilde: Har det stadig noget på sig, pønser man fra De Konservatives side på et sagsanlæg i anledning af ministerens brug af call-in-bestemmelsen?

(Kort bemærkning).

Martin Glerup (S):

Hr. Langkilde ved sikkert udmærket, at dette lovforslag ikke omfatter eksisterende lokalplaner og derfor ikke har tilbagevirkende kraft. Det er rigtigt, at der er problemer med upræcise lokalplaner, men de er ikke omfattet af lovforslaget.

Så vil jeg sige, at jeg fatter ikke, man lægger så meget vægt på to nyuddannede cand.merc.'ers udsagn, at man glemmer, hvad der er blevet sagt til os i Miljø- og Planlægningsudvalget, hvor f.eks. De Samvirkende Købmandsforeninger blev spurgt, hvad de mente var det vigtigste for udviklingen inden for detailhandelen i Danmark. Her fik vi dette svar: Det første er, at vi får gennemført denne planlovsændring, det andet er, at vi får gennemført denne planlovsændring, og det tredje er, at vi får gennemført denne planlovsændring! Så vil der komme fart i investeringerne, og der vil komme et boom, fordi der er mange, som står i dag og ikke tør investere, fordi de er bange for, der skal opstå en mastodont inden for 50 km's afstand af deres forretning. Det er jo et faktum.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Det er jo meget svært at forstå, hvad forslaget handler om, når man er et vidne til den bragesnak, der kommer fra Venstre og De Konservative.

Forslaget handler i al sin enkelthed om, hvorvidt vi ønsker at have en varieret butiksstruktur, en ordentlig vareforsyning i alle vore byer og landdistrikter, eller om vi vil lade nogle få monopoler overtage stort set hele dagligvarehandelen i nogle kæmpecentre og lavprisvarehuse. Det er det, der skal tages stilling til, og her er svaret altså fra Venstre og De Konservative, at man ønsker en monopolisering. Man ønsker, at nogle ganske få butikker skal have al handelen, og at den i øvrigt skal uddø i de andre dele af byerne og i landdistrikterne.

Det er mig ufatteligt, hvorfor Venstre og De Konservative indtager det synspunkt og i den grad isolerer sig fra stort set alle andre. De undersøgelser, der er lavet af, hvordan befolkningen og de forskellige partiers vælgere ser på sagen, viser meget tydeligt, at også de konservative vælgere og Venstres vælgere med for den sags skyld er enige i forslaget. Når man spørger befolkningen, om den principielt er enig i, at der ikke skal bygges flere lavprisvarehuse, får man at vide, at det er 62 pct. af de konservative vælgere enige i. Gør det slet ikke indtryk på den konservative folketingsgruppe?

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Tak for spørgsmålene.

Først til hr. Bent Hindrup Andersen: Sagen ligger i øjeblikket hos Folketingets Ombudsmand, og derfor skal jeg ikke kommentere den yderligere. Men jeg er vidende om, at det sagsanlæg, der var bebudet, er trukket tilbage, for ellers ville Folketingets Ombudsmand stoppe behandlingen af sagen. Ikke flere kommentarer til det spørgsmål.

Til den socialdemokratiske ordfører må jeg sige, at jeg henviste til trafikredegørelsen. Der har vi jo fået en meget ringe beskrivelse af de trafikmæssige konsekvenser. Der foreligger ikke nogen konsekvensberegninger på dansk grund, og det var dog naturligt at inddrage det.

Det er jo også sådan, hvad der er sagt fra flere sider, at vidensgrundlaget for de her lovindgreb er meget svagt. Det er også Naturklagenævnets formands indstilling, at vi skævvdrer planloven, så man skulle tro, at hovedpointen i planloven var detailhandelsplanlægningen, og det

ser vi altså et problem i. Det er dårligt lovarbejde.

Så blev der spurgt om konkurrencesituationen og nævnt, at DSK sagde, at det var noget af det vigtigste for dem. Ja, det er da oplagt. Hvis man kan fjerne sine konkurrenter, er det da rart; så kan man skrue priserne op. For det er det, der vil ske: Man vil begrænse konkurrencen. Og dér må vi have så meget håb på brystet – og det vil også være et svar til SF – at selv om det er ens egne venner, der kommer og spørger, om man ikke godt vil slå deres konkurrenter ihjel, så må vi sige, at kernen i et borgerligt liberalt system er den fri konkurrence.

Men ikke en totalt fri konkurrence. Der er en række reguleringer, derfor har vi en planlov, derfor kan man ikke få lov til at gøre hvad som helst, og derfor vil man også se konservative, der, når afgørelsen så træffes ude i amterne, vil sige nej til det storcenter, og et andet sted vil de sige ja. Det er ikke udtryk for en siksakkurs, men det er udtryk for, at man netop tager konkret stilling til en konkret planlægning de enkelte steder.

Nu kan jeg desværre ikke nå at svare på mere i denne runde.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Inden for de sidste 10 år er hver tredje dagligvarebutik forsvundet. I samme periode er der bygget storcentre og større butikker, der kan betjene 1,2 mio. danskere, og kun én pct. af dette byggeri foregår i byer med mindre end 1.000 indbyggere.

Med andre ord: Vi kan være fuldstændig sikre på, at hvis den nuværende udvikling bare fortsatte, ville det her virkelig betyde fantastisk meget for landdistrikterne. Og derfor forstår jeg ganske enkelt ikke, hvordan Venstres og De Konservatives ordførere kan stå her den ene gang efter den anden og tale om landdistrikternes fremtid og om, hvor vigtigt det er at gøre noget for landdistrikterne. Her lægger regeringen et forslag frem, der i den grad vil hjælpe landdistrikterne.

Er det sådan, at Venstre og De Konservative alene er parat til at tale om landdistrikternes fremtid, men ikke agter at gøre noget som helst for virkelig at sikre, at der også fremover er mulighed for at købe det daglige brød i landdistrikterne?

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jamen jeg synes, jeg fik et meget klart svar fra hr. Langkilde, nemlig, at det forhold, at en meget stor del af de konservative vælgere er enige i forslaget, ikke gør noget indtryk på Det Konservative Folkeparti. Det er da fair nok. Sådan er det altså bare, at her er man virkelig uenige med sine vælgere, hvor vælgerne klart er mere fornuftige end folketingsgruppen, Det Konservative Folkeparti.

Gør det så heller ikke indtryk, når organisationer, som vel traditionelt har haft en vis tilknytning til den konservative partidannelse, meddeler, at de også er enige i forslaget? Der er tale om f.eks. bagerne, cykelhandlerne, ostehandlerne; alle de små handlende rundt omkring i forskellige organisationer er også enige i forslaget og har skrevet breve til Folketingets Miljøudvalg og har sagt: Se nu at få vedtaget det her forslag, for det vil sikre et varieret butiksudbud. Gør det heller ikke indtryk? Eller er man nærmest argumentresistent i Det Konservative Folkeparti?

Endelig vil jeg gerne spørge hr. Langkilde: Hvis man ønsker en fri konkurrence, er det så ikke vigtigt, at der er mange udbydere på markedet, og er det ikke netop det, der sker her? Er der i virkeligheden ikke her tale om et forslag, der fremmer den fri konkurrence, hvorimod konsekvensen af ikke at gribe ind ville være en monopolisering, mindre konkurrence og højere priser.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Det står stadig hen i det uvisse, hvordan Det Konservative Folkeparti vil sikre, at der kommer en alsidig detailhandel – i hvert fald af dagligvarer – i nærheden af boligområder, hvor folk bor, hvis man giver fuldstændig slip og giver frie tøjler med henblik på at etablere storcentre.

Jeg vil gerne spørge hr. Niels Jørgen Langkilde: Er det sådan, at Det Konservative Folkeparti overhovedet ikke mener, at der skal reguleres nogen som helst steder for at undgå, at de store varehuse og de store varekæder udkonkurrerer de mindre butikker i boligområderne og i landsbyerne?

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Jeg tror, hr. Bent Hindrup Andersen var uopmærksom, da jeg svarede før. Det Konservative

Folkeparti ønsker ikke flest mulige storcentre flest mulige steder. Det Konservative Folkeparti har den indstilling, at den nuværende lovgivning lægger beslutningskompetencen det rigtige sted.

Det er jo i amterne, det skal afgøres. Det er ude i kommunerne, det skal afgøres. Og dér vil vore folk en gang imellem sidde og trykke på ja-knappen, en gang imellem på nej-knappen, fordi de selvfølgelig vil lave en samlet vurdering og sige: Hvad er bedst her? Men med dette trækker vi det opad i systemet. Flere og flere afgørelser bliver afgjort centralt. Det er det, vi er imod.

Så var fru Elsebeth Gerner optaget af landdistrikterne. Det er Det Konservative Folkeparti også, og jeg tror, at ordførerne erindringsvores debat sidste år, hvor Venstre og De Konservative måtte gå sammen med SF, Enhedslisten og Fremskridtspartiet for at presse regeringen, og så lykkedes det at få en undersøgelse i gang bl.a. om: Bliver der givet ulovlige tilskud til etablering af storcentre; støtter man den ene frem for den anden? Ulovlig erhvervsstøtte og konkurrenceforvridning er vi meget optaget af.

Det er måske den undersøgelse, der bliver offentliggjort i dag. Jeg er ikke klar over det. Nu debatterer vi her, så jeg kan ikke være med til indenrigsministerens arrangement. Men vi er optaget af, at vi ikke vil have konkurrenceforvridning. Vi tror på en fri og lige konkurrence, selvfølgelig altid med nogle begrænsninger, og en af de begrænsninger, man har i en sådan konkurrencesituation, ligger i planloven.

Det, SF kører frem med, er, at vi er ligeglade med vores vælgere. Nej, vi vil ikke bebrejde vælgerne, at de ikke kan forstå, at vi er imod det her forslag, hvor det gælder om at rykke noget op og ned. Det er det, der er til diskussion. Det er spørgsmålet, om vi vil centralisere mere, og det er jo også det, der har været hovedkritikpunktet f.eks. for Kommunernes Landsforening i forhold til forslaget, nemlig centralisme. Vi begynder at centralisere mere og mere og mere, og vi vil på mange områder, selv om vi bestemt ikke er et fuldstændig decentralistisk parti, gerne lægge afgørelserne så tæt ved befolkningen som muligt, og det er lige netop det, der er hovedsigtet i den konservative indstilling til det her.

Ved samtaler med vælgere, også med organisationsfolk, er vi blevet klar over, at de ikke har læst lovforslaget. Det er så også fair nok. De har troet på et par enkelte sagsbehandlere.

Jørn Jespersen (SF):

Det er nu ca. to år siden, at SF indkaldte miljøministeren til et samråd med henblik på at drøfte den udvikling, der fandt sted inden for dansk detailhandel, ud fra et ønske om at begrænse udbygningen med lavprisvarehuse og storcentre. Derfor er vi selvfølgelig meget tilfredse med, at der nu ligger et forslag, som trækker i den rigtige retning.

Det, vi derimod ikke forstår ret meget af, er, hvordan man fra Venstres og De Konservatives side kan snakke om, at dette forslag skulle være udtryk for centralisme, for det, der er realiteten, er, at hvis forslaget ikke skulle blive vedtaget, ville vi se en fortsat udvikling i retning af en koncentration og en centralisering af butiksstrukturen i Danmark.

Det er jo ikke noget, som bare SF eller regeringen siger. Det fremgår f.eks. af et brev til Folketinget fra De Samvirkende Købmændsforeninger, hvor man skriver, at man synes, det er et modigt og nødvendigt forslag til ny planlov, og hvis det ikke blev vedtaget, ville det få en lang række negative konsekvenser.

Og her peger man som det første punkt på en koncentration af handelen i 20-30 såkaldte vinderbyer. Det er jo klart, at det, der ville ske, var, at vi fik en massiv udbygning med storcentre og lavprisvarehuse i en 20-30 byer i landet, og det ville selvfølgelig betyde, at vi ville få en massiv butiksdød i en lang række bymidter og en lang række landdistrikter. Det ville være centralisering, og det er altså det, som De Konservative og Venstre i virkeligheden arbejder hen imod i denne sag.

Man påpeger også fra købmændene, at hvis forslaget her ikke blev vedtaget, ville det føre til vanskeligere vilkår for landsbyer og mindre provinsbyer som følge af butiksdød, at det ville skabe en duopolisering, altså to dominerende kæder på det danske dagligvaremarked, til skade for det frie forbrugervalg og den frie konkurrence. Det er svært forståeligt, at Venstre og De Konservative har så meget imod, at man forhindrer det.

Et andet argument, som jeg synes er meget bemærkelsesværdigt i forbindelse med Venstres og De Konservatives indlæg, er, at købmændene peger på, at hvis dette forslag ikke bliver vedtaget, vil det føre til en svækkelse af selvstændighedskulturen som følge af kapitalkædernes øgede markedsandele.

Jeg synes, vi hører mange store taler fra Venstre og De Konservative om selvstændigheds-

kultur, men når det kommer til stykket, så vil man altså ikke være med til at sikre den, så er man i virkeligheden i lommen på de store kapitalkæder. Og så bliver al talen om selvstændighedskultur i virkeligheden noget hul.

Så er der hele diskussionen omkring forurening. Der er jo ingen tvivl om, og alle undersøgelser peger i retning af, at en yderligere koncentration af dagligvarehandel selvfølgelig fører til stigende trafik og til stigende forurening. Vi kan diskutere hvor meget. Vi kan diskutere, om de undersøgelser, der er lavet i Sverige, uden videre kan overføres på grund af en anden struktur i Sverige. Men konklusionen, retningen er der ingen tvivl om: Mere trafik, mere forurening, hvis dette forslag ikke bliver vedtaget.

Det er måske knap så overraskende, at den type argumenter ikke gør så meget indtryk på Venstre og De Konservative. Det er vi jo ret vant til.

Endelig bliver der også peget på fra købmændenes side, at hvis forslaget her ikke bliver vedtaget, vil det føre til en væsentlig indskrænkning af indkøbsmulighederne for den halvdel af befolkningen, som ikke har bil, ikke mindst de ældre. Det er måske heller ikke så overraskende, at det ikke gør indtryk på Venstre og De Konservative, der jo ikke plejer at udvise den helt store sociale forståelse, således heller ikke i denne sag.

Endelig bliver der også peget på fra købmændenes side, at hvis forslaget ikke bliver vedtaget, vil det føre til dårligere vilkår for de butiksansatte. Her kan man igen følge Venstres og De Konservatives linje, for dårligere vilkår plejer jo heller ikke være noget, der optager dem.

Alt i alt kan man altså sige, at der er en række ting i dette forslag, der taler for, at vi nu får gennemført en lang række tiltag, som fører til, at man rent faktisk får planlagt på en måde ude omkring i det danske land, som giver en åben og demokratisk debat om, hvordan butiksstrukturen skal være, at det er demokratiet, der nu træder i kraft, i stedet for at det er de få kapitalkæders hovedcentre, der planlægger butiksstrukturen i dette land.

I virkeligheden er der tale om demokratiet kontra nogle rå erhvervskapitalinteresser. Og der må vi altså konstatere, at når det er det, der er sagen, er Venstre og De Konservative på kapitalinteressernes side imod deres traditionelle vælgergrupper, imod deres vælgerskare og imod al sund fornuft.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg vil godt sige til SF's ordfører, at jeg synes sådan set, at ordføreren gør sig store bestræbelser på at forklare, at det her forslag er godt. Og jeg kan godt forstå, at man skal bruge alle kneb, at man skal bruge de store talegaver, for det er ikke en god sag for SF. Det er en skidt sag for SF.

Sagen er jo den, at normalt hører man ikke – jo, måske i Folketinget, men derude, hvor det virkelig sker, dér hører man jo utrolig sjældent SF'ere tale om, at vi skal have mere centralisme, vi skal have mere styring af kommunerne, vi skal have mere styring af de enkelte, vi skal have amterne til at bestemme endnu mere.

Så derfor må jeg spørge hr. Jørn Jespersen: Er hr. Jørn Jespersen enig i, at der sker et skred i opgaverne amterne og kommunerne imellem, når vi måske vedtager dette lovforslag?

Og så kunne jeg høre, at der jo ingen tvivl var om, hvilken miljøeffekt det ville få for trafikken. Ja, vi, der af og til befinder os i København, kan jo se, hvordan man holder i kø. Men kunne hr. Jørn Jespersen ikke lige redegøre for, hvad er det for undersøgelser, der er foretaget i Danmark?

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Tiden tillader ikke at kommentere SF's grove, generaliserende bemærkninger her. Jeg skal prøve at holde mig til sagen.

SF åbner med det her for en discountbølge i Danmark. Der kommer flere kæder. Aldi har jo meldt, at nu skal de rigtig ind med en masse.

Det, SF gør med sin støtte her, og som regeringen også gør, er at åbne for en discountisering af det danske detailmarked. Og vi må så sige, at de så er i lommen på den tyske storkapital – velbekomme!

Nej, sådan vil vi ikke formulere os. Vi vil sige, at de kæder, der driver deres virksomhed meget effektivt, vil overleve, uanset om der er store centre eller små centre eller mellemstore centre, eller der slet ikke er nogen centre. De skal nok klare sig. Der er ikke nogen problemer i dem. Det er de andre, vi er optaget af.

Hvorfor ville SF ikke nøjes med at indskærpe de kvadratmeterkrav, der rent faktisk var? Så ville man kunne nå stort set – nej, ikke det samme, men man ville kunne nå et godt skridt ad vejen. Og i al fald hvis man skal tro på det, der bliver sagt, så tror jeg, det kunne løse problemet.

Så vil jeg gerne også spørge: Hvad er det for nogle trafikundersøgelser? Sidste gang fik vi kun en Kalmarundersøgelse fra Sverige, og den passer jo overhovedet ikke på danske forhold, overhovedet ikke. For dér var tankegangen, som nu ligger bag SF's forslag, den, der var gældende i det gamle Socialdemokrati: Sørg for at affolke landdistrikterne, alle sammen ind i byerne! På den måde passer det selvfølgelig i SF's kram, men det lykkedes ikke i Danmark takket være et stærkt borgerligt samarbejde.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Hr. Schmidt mener, at SF skulle have en skidt sag i denne sammenhæng, men det svarer unægtelig ikke helt til vores opfattelse. Sjældent synes vi dog, vi har haft så god en sag, sjældent har vi haft så mange allierede, sjældent har vi kunnet tilgodese så mange gode formål på en gang, og sjældent har vi haft så gode argumenter. Så set fra vores side er det en absolut fremragende sag.

Jeg bliver spurgt helt konkret, om jeg er enig i, at der sker et skred mellem amter og kommuner i denne sag. Nej, det er jeg ikke enig i. Jeg mener, at der nu er skabt et demokratisk planlægningsværktøj, som giver offentligheden, befolkningen en mulighed for at komme ind og præge udviklingen med de synspunkter, som den har, og som er i klar modstrid med Venstres og De Konservatives, og det synes jeg er en god ting.

Derudover er der tale om, at det ikke kun er de få kommuner, som af nogle af de store kapitalkæder kunne være blevet overbevist om, at de var vinderbyerne, der kan bestemme udviklingen, men at der nu er tale om, at der bliver anlagt nogle helhedssyn i planlægningen, og helhedssyn synes jeg er en god ting.

Undersøgelser: Det er rigtigt, at der har været nævnt en svensk undersøgelse under førstebehandlingen, og jeg skal gerne gentage konklusionen af den. Det var, at der skete helt op til en ellevedobling af trafikken i forbindelse med placering af indkøbsmuligheder i centre uden for byen. Jeg medgav allerede i mit første indlæg i dag, at det er klart, at den ikke uden videre kan overføres til danske forhold. Men enhver sund fornuft siger selvfølgelig, at når man centraliserer butiksstrukturen yderligere, når man får folk til at køre længere, som man gør med eksterne centre, får man en stigende trafik. Og i øvrigt viser det sig også, og der foreligger undersøgel-

ser om det fra Wuppertal Institutet i Tyskland, at det ikke bare er trafikken, der er afledt af kundernes øgede kørsel, der skaber mere forurening, det er også den øgede kørsel med varer til butikkerne, for centralisering og yderligere trafik hænger sammen i et stort mønster.

Endelig spørger hr. Langkilde, hvorfor vi ikke bare kunne nøjes med at præcisere nogle ting i den gældende lovgivning. Det kunne vi ikke, fordi vi er enige med De Samvirkende Købmandsforeninger om, at hvis ikke den lov blev ændret, så vi fik et ordentligt planlægningsværktøj, ville det føre til en koncentration i 20-30 byer, og det ønsker vi ikke.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det gør jo ikke det store indtryk, at hr. Jørn Jespersen siger, at enhver med sund fornuft osv. Jeg synes, det ville have været rart, hvis hr. Jørn Jespersen kunne have sagt: Jeg vil gerne henvise til den undersøgelse, der på trafikområdet er gennemført om storcentre; men det kan han jo ikke. Alligevel bruger man nogle undersøgelser i Sverige til at argumentere her i Danmark, og det er en urimelighed. Man burde i stedet for sige, som sandt var: Der findes ingen undersøgelser i Danmark, det er gætterier.

Jeg er selvfølgelig meget ked af at høre, at hr. Jørn Jespersen ikke er enig i, at der sker et skred mellem kommuner og amter. Jeg vil derfor tillade mig at citere, hvad formanden for Naturklagenævnet den 6. november 1996 skrev i sit høringssvar: »Jeg vil ikke kommentere den lovtekniske udformning af forslaget ud over den indlysende konstatering, at der med forslaget sker en meget kraftig vægtning af detailhandelsplanlægningen over for lovens øvrige planlægningsstemaer, og at forslaget indebærer en fravigelse af lovens hovedprincip om arbejdsdeling mellem amter og kommuner.« En jurist, formand for Naturklagenævnet i Danmark, kan sige det så præcist og uddyber i øvrigt også bagefter, at sådan er det. Det er ærgerligt, at SF ikke har læst det høringssvar.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

SF er selvmodsigende. De siger på den ene side, at der sker ikke noget ved det, og på den anden side siger de, at det har en kæmpe virkning. Jeg fatter ikke rigtig logikken i det.

Men det er i alt fald helt sikkert stop for vin-derbutikker. Hvis man rykker ind i en butik, og

det går rigtig godt, vil man altså gerne udvide. »Stop, det må du ikke.« Vi sikrer os mod, at nogen prøver at køre en butik op. Det er der helt sikkert klare grænser for, hvis han befinder sig i en af de zoner, hvor man ikke må noget, og der er loft over det i de fleste zoner. Er man i en storby og vil prøve at få succes, kan man være sikker på, at det er umuligt.

Derudover vil jeg godt spørge til transportundersøgelser. Vi fik jo ikke nogen andre end den dér elendige Kalmarundersøgelse, som slet ikke passer på danske forhold. Der har været nogle VVM-undersøgelser i Danmark. De siger ikke, at der er miljøproblemer. Lad os prøve at se, hvad der kan komme med af kød og blod, som kan bringe os videre med det, for vi er optaget af, at trafikken bliver ordnet bedst muligt. Men selv om man har et større bysamfund, behøver alle jo ikke at køre helt ind til centrum, for at transporten er kortest mulig. Det kunne godt være, at man kunne lægge en butik på en fiffig måde et stykke ude. Så det, SF kører frem med, er bestemt ikke logik.

Vi trænger til undersøgelser; folk efterspørger undersøgelser. Det, vi beder om, er, at der er et beslutningsgrundlag, inden vi træffer beslutninger. Man siger om demokratiet, og det bliver prist højløyd her, at det er væsentligt, men hvis man beder folk om at løse opgaver og sætter dem til nogle, som de ikke har forudsætninger for at løse, så er demokrati en rigtig skidt løsning.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg kan ikke andet end beklage, at det ikke gør det store indtryk på hr. Schmidt. Det er der jo så mange ting, der ikke har gjort, det har hans egne vælgeres holdning ikke gjort, det har henvendelser fra alle de mindre butiksdrevendes organisationer ikke gjort, og det er der formentlig heller ikke andre ting, der gør.

Om trafikken: Det ville da være fint med flere undersøgelser også rettet mod danske forhold, og det har jeg da ikke spor imod, men det skal vi ikke afvente. For os er det anførte helt indlysende, og vi er overbevist om, at det også er et aspekt i argumentationen bag det her lovforslag. Men selv hvis dokumentationen ikke er tilstrækkeligt gennemført på dansk grund, er der en lang række andre gode grunde, som vi mener trækker i samme retning, til at gennemføre det her lovforslag.

Endelig skal jeg sige om det citat, hr. Schmidt har fremme om arbejdsdelingen: Jeg mener ikke, at der sker en tredje arbejdsdeling mellem amter og kommuner, men jeg mener, at der bliver lavet et langt bedre planlægningsværktøj, som sikrer, at de intentioner, der i virkeligheden lå i den gamle lov, som blev vedtaget under den borgerlige regering, men som aldrig kom til at virke i praksis, nu kan komme til at virke, fordi værktøjet er så meget bedre. Og det er det afgørende ved dette lovforslag.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Det er jo stærkt beklageligt, at hr. Jørn Jespersen ikke kan se, at der sker et skred i arbejdsopgaverne. Naturklagenævnets formand kan se det, KL kan, og Amtsrådsforeningen kan. Det er sådan set ikke det, man er uenig om, og jeg er næsten sikker på, at ministeren også om et øjeblik vil bekræfte, at vel sker der det. Det er vel egentlig grundlaget for, at Enhedslisten har kunnet gå med til at stemme for dette forslag. Men jeg vil beklage, at hr. Jørn Jespersen ikke har fået fat i det.

I øvrigt vil jeg gerne sige til hr. Jørn Jespersen, at det er svært at forstå SF's bekymring og at vi skal have butikker til at ligge i byerne. Vi skal altså have en kæmpeaktivitet ind i byerne, og det er sådan set fint, men jeg forstod, at hr. Jørn Jespersens parti i sidste uge fremsatte et forslag om, at man skal betale bompengge for at komme derind. Det er svært at se sammenhængen.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Det er spændende at se, at når vi nu går SF's ordfører lidt på klingen og siger, at der altså ikke er nogen dokumentation for det på trafikområdet, betyder det såmænd ikke så meget. Det synes jeg var fantastisk. Forsvinder de andre argumenter lige så let som dug for solen?

Og jeg vil godt høre, hvad hr. Jørn Jespersen siger til discountbølgen. Vil han ikke medgive, at det her altså åbner for en discountisering af hele detailhandelen i Danmark?

Jeg vil gerne have at vide, om der foreligger undersøgelser, der viser, at én eneste af de ældre, som hr. Jørn Jespersen var så opmærksom på, ikke kan komme til storcentre. Er der ikke kollektiv transport til alle centre? Vi ved det ikke. Ikke engang den viden har vi, når vi begynder at lovgive på det her område. Jeg synes, det er en skam, at Folketinget skal stille

op til det, men vi er jo selvfølgelig heller ikke færdige med det endnu. Vi kan nå noget mellem anden og tredje behandling.

Jeg vil også godt have hr. Jørn Jespersen til at skitsere, hvordan det her overhovedet kommer til at virke planlægningsmæssigt i praksis. Det bliver jo et kæmpearbejde for folk i amterne, og hvor mange ekstra folk vurderer man, at der nu skal ansættes til at lave planer på det ene og det andet område? Det bliver ganske betydelige meransættelser, vi taler om.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Nu taler de to ordførere, som om alle kunderne til de butikker, der er lokaliseret inde i byen, skal transporteres derind. Jeg ved ikke, om det er et helt ukendt fænomen for de to ordførere, at der faktisk bor en del mennesker inde i byerne. Det er sådan set det, der karakteriserer en by, og tanken er bare den, at man skal kunne handle ind dér, hvor man bor, frem for at køre uden for byen, hvor der ikke bor nogen.

Hvis ikke det er logik, at det samtidig betyder, at man sparer trafik, opgiver jeg at komme længere i argumentationen med de to ordførere. Sådan er det bare, og de undersøgelser, der er, som jeg er bekendt med, peger i den retning.

Man kan diskutere, i hvor høj grad man umiddelbart kan overføre dem, men jeg har ikke hørt nogen som helst argumenter imod den opfattelse, at selvfølgelig vil det her betyde en begrænsning i biltrafikken og dermed en mindre CO₂-forurening. De to ordførere har i hvert fald ikke i dag gjort os bekendt med nogen undersøgelser, der peger den modsatte vej.

Endelig om arbejdsdelingen mellem amter og kommuner: Jeg kan ikke andet end gentage, at jeg ikke er enig i det citat, der blev læst op. Jeg mener, der primært er tale om et planlægningsværktøj, som nu bliver mere skarpt og præcist, og som opfylder de intentioner, der også lå bag den tidligere planlov, som blev vedtaget under den borgerlige regering.

Det, der under mig, er, hvorfor de to borgerlige partier har forladt det synspunkt, som de åbenbart havde dengang, nemlig at der skulle finde en fornuftig planlægning sted og også af detailhandelsstrukturen. Hvorfor er de nu løbet fra det synspunkt i stedet for her at meddele, hvad de politisk ønsker om butiksudbudet i Danmark? Det har jo været karakteristisk for de to ordføreres indsats hele tiden, at der ikke er kommet nogen politiske udmeldinger om, hvil-

ken udvikling de ønsker. Der er bare kommet en hel masse tekniske indvendinger og forsøg på at lave kludder i beslutningsprocessen, men ingen præcise politiske udmeldinger om, hvad de ønsker, og det er jo nok, fordi de ved, at de er så meget i modstrid med deres vælgere.

Formanden:

Efter disse tre omgange korte bemærkninger går vi videre i ordførrækken til fru Elsebeth Gerner Nielsen. Vi tager altså tre omgange korte bemærkninger, for meningen er, at ordførerne også skal have ordet her i salen. Men fru Elsebeth Gerner Nielsen ønsker det ikke, og hr. Aage Brusgaard er her heller ikke. Så er det hr. Bent Hindrup Andersen, og så bliver der mulighed for korte bemærkninger til ham.

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg kan høre, at formanden inviterer til debat. Det synes jeg egentlig også er en meget god ting.

De ændringer, der nu foreligger til planloven i forhold til det første forslag, der var fremsat af regeringen, er dem, vi har ønsket for at kunne stemme for forslaget. Den har fået karakter af en permanentgørelse af det midlertidige planlægningsstop for større butikker, dvs. dagligvarebutikker ud over 3.000 m² brutto og udvalgsvarebutikker ud over 1.000 m². Det sker med de ændringsforslag, hvori det er præciseret, at hvis man går ud over de to grænser både i kommuneplanen og i regionplanen, skal man redegøre særligt for det. Det er det, som hr. Niels Jørgen Langkilde fra De Konservative kaldte, at der nu var låst helt og fuldt. Det har hr. Niels Jørgen Langkilde på en måde ret i; der er nemlig låst lige så meget, som der er i dag.

Det er jo sådan i dag, at ministeren på den måde, ministeren har håndteret call in-bestemmelsen, i helt urimelige tilfælde kan tage stilling til, om der er tale om en særlig planmæssig begrundelse for at lave en butik, der er større end det her nævnte. Derfor må man sige, at den nuværende permanentgørelse af det midlertidige stop for planlægning af nye storcentre i Danmark altså opfylder de krav, som vi stillede under førstebehandlingen. Det er vi godt tilfredse med, og vi er også godt tilfredse med de udlægninger, der så er kommet fra ministeren i form af svar på de spørgsmål, som også er optrykt i betænkningen.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, at vi i Enhedslisten mener, at vi har taget et vigtigt skridt til at forsøge at få begrænset butiksdøden

og fastholde, at der især er en dagligvarehandel i boligområderne og tæt på, hvor folk bor. Men det er ikke nok, og vi kan se, at selv i den periode, hvor det midlertidige stop har fungeret, er der stadig væk mange lokalbutikker, der må dreje nøglen om. Det hænger efter vores opfattelse sammen med, at bl.a. de store centre og de store butikker har nogle urimelige konkurrencefordele i forhold til de lokale butikker. Det ligger os stadig væk på sinde at ændre på det og især på deres mulighed for afskrivninger, idet de over 10 år kan afskrive 6 pct. hvert år af investeringerne. Det er en urimelighed, at man lægger afskrivningsregler ind, når der er rigeligt med butikker. Der er faktisk alt for mange butikker, og de ligger endda efterhånden forkert, for de ligger ikke dér, hvor folk bor, så halvdelen af befolkningen – det er dem, der ikke har bil – bliver gradvis afskåret fra at få direkte adgang til en dagligvarebutik.

Derfor mener vi, at der også skal gøres noget ved afskrivningsreglerne, og vi mener også, at der bør lægges en afgift på de urimelig store parkeringsarealer, som ligger ved de store centre, og som jo belaster hele trafiksystemet. Det er rimeligt, at man derigennem også kommer til at betale den del af den samfundsmæssige omkostning, der er ved at bygge storcentre. Det vender vi tilbage til, når Butikskommissionen kommer med sin redegørelse, og vi har stadig væk et beslutningsforslag liggende i udvalget, som drejer sig om de forhold, som overvintrer.

I øvrigt mener vi, at der skal gøres noget for også at fastholde de små butikker, der eksisterer i dag, og for at få åbnet nye. Det har vi peget på kan ske ved, at det provenu, der kommer ind ved afgifterne, f.eks. kunne gå til at sikre, at dér, hvor der er en egenindsats, en selvorganisering i forhold til at bevare en lokal brugs eller en andel, skal man eventuelt også med offentlige midler fra den fond gå ind og støtte det.

Vi ser i øvrigt også gerne, at mange offentlige servicefunktioner bliver lagt ud i de lokale butikker, sådan at det kan være det sidste, der kan være med til at give en omsætning, der gør, at en brugsuddele eller lignende kan holde skindet på næsen.

Med disse ord vil vi sige, at det efter vores opfattelse er lykkedes at komme det første, men også et vigtigt skridt i retning af at begrænse butiksdøden. Det er beklageligt, at hverken Venstre eller De Konservative – i hvert fald ikke indtil nu – har forholdt sig til spørgsmålet om butiksdød. Det er jo den, det her egentlig er et skridt til at få stoppet.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Hr. Bent Hindrup Andersen er inde på butiksdøden, og man må jo sige om Enhedslisten, at de har en speciel måde at argumentere på.

Først har man et forslag, hvor man siger: Det er meget vigtigt, at man forsøger at hindre storcentre i at blive til noget, for – siger man – man skal gøre noget for bykernen; det skal være derinde midt i byerne, at erhvervsudviklingen inden for butiksområdet skal ske, så butikkerne kan blomstre op. Dernæst argumenterer Enhedslisten for, at det er vigtigt, at man opkræver bompeng, så folk har svært ved at komme ind i byen. Hver gang der kommer et lovforslag, skal man altså sådan set bare sige det, man har lyst til, for så betyder det ikke så meget, at det ikke hænger sammen med det, man sagde i sidste uge.

Men i dag hedder det altså: Vi skal ind i bymidten, og dér skal al udvikling foregå. Og i sidste uge hed det: Vi sætter bomme op, så vi ikke får så mange derind.

Det er svært for os andre at forstå det. Kan hr. Hindrup Andersen ikke forklare, hvordan der er en sammenhæng mellem de to ting?

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Dødsfald er jo noget trist noget, og butiksdød hører også til de kedelige ting her i verden.

Hvis vi går til Danmarks Statistik og ser på året 1986, så var antallet af butikker i Danmark 44.572. Går vi så frem til 1994, var der 44.616. Der er altså flere butikker; det er det, der hedder butiksdød. Det synes jeg også vi skal have en lille forklaring på. Det er en meget aparte måde at bruge de bemærkninger på.

Næh, det, det handler om, er, at man vil tilbage til enevældens gamle system; det er jo det, der også er antydnet af flere af de bemærkninger, der er kommet. Det var dengang, vi havde de rådgivende stænderforsamlinger i Roskilde, og hvad gik hovedparten af Roskilde Stænderforsamlingernes forhandlinger med? Jo, det var andragender fra nogle, der gerne ville have lov til at handle et eller andet sted, hvor der var udstedt kongelige privilegier, hvor de spurgte, om de allernådigst kunne blive omstødt hos centralmagten.

Jeg synes, at vi er ved at nærme os den tid. Med så snæver en regulering er der altså ikke nogle muligheder for bare at give los, give nogle muligheder til dem, der gerne vil virke. Det sæt-

ter vi i stå. Det skal vi være de første til at beklage.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Jeg tvivler på, at jeg kan lave det kunststykke, at jeg kan argumentere sådan, at hr. Hans Christian Schmidt kan forstå sammenhængen. Det kræver nok noget større evner, end jeg har, men jeg vil i hvert fald også henvise til betænkningssbidraget, hvor vi har skrevet om det.

Jeg vil så sige, at for os er det lige slemt, om det er en lokal butik i et brokvarter eller i et landdistrikt, der lukker, for det er i boligområderne. Det betyder, at befolkningen skal længere for at få opfyldt deres banale dagligvareforbrug; det er det, det går på for os.

Det, der sker, når der etableres store centre, er, at de dræner folks købekraft, fordi de kan køre med dumpingpriser og andre ting. Jeg har før beskrevet, hvorfor de kan gøre det, nemlig fordi de har væsentlig mere favorable vilkår, end de små lokale butikker har. Så det, det drejer sig om for os, er at få stoppet de store butikker for at få givet luft til, at de små kan få en chance og ikke alene de små, men også dem, der er placeret rigtigt; det vil, når det drejer sig om dagligvarer, sige dem, der er placeret i boligområderne både i landsbyerne og i brokvartererne.

Så kommer vi til hr. Niels Jørgen Langkildes spørgsmål. Og dér er det jo sådan, at en del af opbremsningen af antallet af butikker, der er lukket, jo formodentlig skyldes, at det midlertidige stop, der har været gennemført af regeringen, har haft en effekt. Dertil kommer, at de tal, som hr. Niels Jørgen Langkilde fremhæver, jo ikke siger noget om, hvor de butikker ligger.

Men det, der faktisk også er sket under det midlertidige stop, som regeringen har indført, er, at større butikskæder også er ved at udvikle koncepter til etablering af lokale butikker i boligområderne, sådan at man faktisk begynder at genåbne en detailhandelforsyning tæt ved, hvor folk bor. Og det betragter vi som en utrolig gunstig udvikling.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Hr. Bent Hindrup Andersen efterlyste heroppe fra nogle gode råd om, hvordan han kunne forklare denne sag, og det synes jeg er i orden; det kan man gøre, og jeg vil gerne give et par pædagogiske fif: F.eks. at der er en sammenhæng i det, man mener, og at man måske selv tror på

det, man siger. Alt sådan noget er gode ting at have med.

Men når nu vi starter det her op, lad mig så spørge hr. Bent Hindrup Andersen: Hvordan kan Enhedslisten pludselig have lyst til at gå ind i sådan noget regeltungt planbureaukrati? Er det, fordi hr. Bent Hindrup Andersen mener, at det forslag, som han åbenbart om et øjeblik stemmer for, vil give en stor effekt ude i landdistrikterne?

At det er regeltungt, kan man jo læse i en artikel fra den 1. april skrevet af hr. Evan Jensen og hr. Thorkild Simonsen. De skriver bl.a., at med lovforslaget har ministeren sat sig i spidsen for opbygningen af et planbureaukrati, der ikke har set sin lige i dansk planlægnings historie.

Og det er noget, hr. Bent Hindrup Andersen og Enhedslisten ofrer for nogle ting, som de åbenbart har svært ved selv at forklare.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Hr. Bent Hindrup Andersen var meget bekymret over butikker, der lukker, og det kan man være; men mange gange er det altså et udtryk for, at butikken ikke kunne levere den service, de vareudbud, der er behov for. Jeg var selv ude for ude i Næsbyhoved-Broby, at vores brugs lukkede, for det var altså ikke den, der leverede de bedste varer. Så lukker sådan en butik, og så er det den butik, som leverer de ordentlige varer, som leverer kvaliteten, og som har de rigtige priser, der overlever.

Men det interessante er, om man bliver ved med at have en butikstruktur, bliver ved med at have butikker, og de tal, jeg kom med før, viste jo netop, at der hele tiden er brancheglidninger; der er nogle butikstyper, der går op og nogle går ned, men det samlede antal butikker er altså svagt stigende, og det synes jeg at vi skal have med i vores vurderinger.

Så er der spørgsmålet om de store centres indflydelse lokalt, og om de ødelægger det for de små butikker. Der er jo lavet en sammenlignende undersøgelse, som viser, at det ikke har nogen indflydelse. Der er mange af de små butikker, der lukker, fordi de ikke er drevet ordentligt, eller fordi indehaverne er blevet gamle, og derfor i de sidste år, hvor de har haft butikken, faktisk hvert år har foræret folk varer. Og det vil være en udvikling, vi ikke kan modvirke med aldrig så mange offentlige kroner i systemet; men vi er villige til, som vi gjorde opmærksom på i landdistriktarbejdet, at støtte

det der med at få flere elementer ind i de lokale butikker, så de har bedre mulighed for at overleve.

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Den sidste kommentar fra hr. Niels Jørgen Langkilde kan jeg godt lide. Det kan vi jo så vende tilbage til, når vi skal diskutere mulighederne for, at offentlige institutioner og andre kan lægge nogle af deres servicefunktioner ud i butikkerne. Det lyder interessant.

Men det andet, må jeg sige til hr. Niels Jørgen Langkilde, er altså noget sludder. Hr. Niels Jørgen Langkilde kommer jo selv med argumentet og forklarer, at butikken går ned, fordi den blev udkonkurreret af en anden, der har større kapital bag sig, som kan føre slagvarer, og som i øvrigt kan udkonkurrere. Det er den fri konkurrences princip, der slår igennem. Sådan er det. Men det er det, vi ikke vil have skal være tilfældet og slet ikke, når det drejer sig om nogle basale servicebehov for befolkningen i boligområderne. Sådan er det.

Og til hr. Hans Christian Schmidt må jeg sige, at når jeg sagde, at det var svært at forklare det, så var det ikke svært at forklare som sådan, men det var svært at forklare det, så måske også hr. Hans Christian Schmidt kan forstå det. Det er jo netop ikke folk fra landsbyerne, der skal tage ind og købe deres dagligvarer i byerne. Det, der selvfølgelig skal ske, er, at der skal etableres dagligvarebutikker i landsbyerne, så de kan handle dér.

Derudover er det efter vores opfattelse sådan, at det er den kollektive trafik, der skal tælle, når man skal ind til byerne og handle; de, der bor inde i byerne, skal selvfølgelig kunne få opfyldt deres behov for dagligvarer. Så det har ikke noget med bompengene at gøre. Bompengene er alene et spørgsmål om at få givet den kollektive trafik i bycentrene bedre vilkår i forhold til private bilerne.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Jeg kunne godt tænke mig at spørge hr. Bent Hindrup Andersen, om hr. Bent Hindrup Andersen ikke lige kan pege på, hvor det helt præcist står i lovforslaget, at der vil komme mange flere butikker ude i landdistrikterne. Det synes jeg godt jeg kunne tænke mig at høre. Og så måske også lige: På baggrund af hvilke elementer i lovforslaget er det, at der vil komme alle de butikker ude i landdistrikterne?

Og så ved jeg ikke, hvorfor man stillede forslaget om at opkræve bompengene. For hvis der ikke er nogen, der skal ind i byerne, kan man jo kun spørge: Hvorfor blev forslaget så stillet? Jeg går da ud fra, at det skyldes, at der er nogen, der skal derind. Men det skal der altså ikke.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Er hr. Bent Hindrup Andersen lidt besat af en, skal vi sige, kapitalintensiv tænkning, når man mener, at det eneste, der afgør, om en butik overlever eller ej, er, hvor mange penge der er i lommen?

Hvis vi ser en kæde som Brugsen, så har den jo rimelig mange penge i lommen, men der er dog umanerlig stor forskel på de forskellige brugser, på den bestyrer, der er, og på de ansatte, der er. Og nogle steder kan man altså give folk den service, der gør, at brugsen overlever og bliver en succes, andre steder kan man ikke gøre det. Sådan er det jo forskelligt.

Det, der er fordelene ved konkurrencen, er jo, at netop den butik med en bestyrer, der gør det godt, med netop de medarbejdere, der giver den en skalle og er optaget af at gøre noget for forbrugerne – sørger for at skaffe de rigtige varer hjem, sørger for at have service med udbringning osv. – overlever, mens de, der er ligeglade, de, der kører som monopolvirksomhed, kører butikken i grøften.

Det er lige netop det, det handler om, og det er derfor, at man fra de socialistiske partier er så optaget af at pille her: fordi man selvfølgelig vil ramme livsnerven i vores samfund, som netop er konkurrencen. De vil sætte konkurrencen ud af spil, og det ved jeg da godt. Jeg kan se, at der bliver nikked dernede fra Enhedslistens side. Her har man virkelig fået et af de gode stik hjem. Det har været en af de gode dage for den type synspunkt.

Men jeg kunne godt tænke mig at høre hr. Bent Hindrup Andersen om, hvordan han vil måle succesen på det her lovforslag. Hvor mange flere butikker vil vi få ude i landdistrikterne, efter at det her forslag er gennemført?

(Kort bemærkning).

Bent Hindrup Andersen (EL):

Nu er det jo ikke sådan, at der blomstrer butikker op, fordi vi stopper for de store butikker, men det har medført, at vi bremser nedlæggelsen af dagligvarebutikkerne i landsbyerne, i landdistrikterne og i boligkvartererne; det er det, der er formålet med dette forslag.

Samtidig nævnte jeg også for hr. Niels Jørgen Langkilde, at der faktisk er nogle købmandskæder, som har set skriften på væggen, og som i dag er ved at udvikle koncepter til lavprisvarehuse, der opfylder etagearealerne for små butikker, som også ligger ude i boligområderne.

Det er i øvrigt mange virkemidler, der skal til for at fastholde en ordentlig service i boligområderne; det er jo ikke kun det her. Jeg nævnte før for hr. Niels Jørgen Langkilde det, som vi også er enige om: at der også skulle lægges forskellige andre offentlige servicefunktioner ind i butikkerne, for det kan være med til øge omsætningen og derved give grundlag for butikkens eksistens.

Jeg kan også sige til hr. Niels Jørgen Langkilde, at Brugsen jo ikke er noget at rose sig af i denne her forbindelse. De har nok holdt sig lidt tilbage i forhold til at protestere mod lovgivningen, men efter min mening skyldes det måske, at de har fået bygget det, de skal bygge i de næste 4-5 år. Men Brugsen har også gjort det, at den er gået ind og har købt små brugser op. Fåborg Brugs har købt Dyreborg Brugs op med henblik på lukning. Da den så lukkede, overtog beboerne den og kørte den videre. Nu kører den som en lokal butik.

Det er netop sådan et forhold, vi gerne vil være med til at støtte, ved at der også er midler til rådighed. Når der er et lokalt engagement, så kan man f.eks. fra den butiksfond, vi nævner, komme ind og få støtte til at overtage butikken; man kan ikke få det hele, men en del af det. Så kan der også komme de andre funktioner til, og så kan man bevare servicen.

Men Brugsen er jo også et almindeligt kapitalistisk foretagende, skal jeg sige til hr. Niels Jørgen Langkildes oplysning. Det er jo en ganske almindelig kapitalistisk drift, der driver den, nemlig at blive større og større.

Hvis vi på trods af den drift, der ligger til at blive større og større, vil opretholde, at der også er grundlag for butikker i de tyndt befolkede områder af boligområderne, er der brug for, at vi går ind fra samfundets side og laver en planlægningsbegrænsning som den, der er her.

Formanden:

Nu er hr. Donner kommet som ordfører, så må han ind før miljø- og energiministeren.

Ole Donner (DF):

Da Dansk Folkeparti ikke er betækningsberettiget, skal jeg kort på vores partis vegne medde-

le, at vi tilslutter os det betækningsbidrag, der er lavet af Venstre, De Konservative og Fremskridtspartiet. Der er efter vores mening lavet et fyldigt, godt og meget fint betækningsbidrag, og det kan vi tilslutte os.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken):

Jeg har et godt råd til de af Folketingets medlemmer, som en gang imellem kan have svært ved, hvis ikke de sidder i Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg, at følge med i de mange initiativer, som regeringen og andre partier tager på miljø- og energiområdet. Og det gode råd går ud på, at hvis et forslag får hr. Schmidt og hr. Langkilde til gentagne gange at protestere fra Folketingets talerstol med stærkt overdrevne argumenter, så behøver man ikke at sætte sig yderligere ind i forslaget, for så er det et velgennearbejdet, velgennemtænkt og fornuftigt forslag.

Hr. Schmidt sagde under sin voldsomme tirade mod dette fornuftige, positive, decentrale planforslag, at ministeren jo er forladt af gud og hvermand. Der er jo ingen støtte til ham, bortset fra, mente hr. Langkilde, støtten fra den socialdemokratiske folketingsgruppe og fra Det Radikale Venstre. Jeg tror, jeg citerede nogenlunde ordret.

Jeg er nødt til at sige til hr. Schmidt, at ud over tre andre partier i Folketinget, så overser han også, at koalitionen bag dette forslag vel er den bredeste, der er set siden opslutningen bag monarken i anledningen af hendes 25-års-jubilæum.

Må jeg til hr. Schmidt sige, at bag forslaget står samtlige detailhandelens organisationer undtagen dem, der repræsenterer de allerstørste kæder – samtlige detailhandelsorganisationer. Og direkte adspurgt om, hvad der er forudsætningen for, at den mindre butik kan overleve og den selvstændigt ejede butik kan overleve, har detailhandelens egne repræsentanter både i pressen og over for udvalget betonet, at vedtagelsen af dette forslag er det aller, aller vigtigste for detailhandelen – det aller, aller, aller vigtigste.

Det virker på mig, om ikke overraskende, så dog i hvert fald interessant, at de eneste partier, der interesserer sig for de tusindvis, for ikke at sige titusindvis af familier, der driver detailhandel, og deres mulighed for at klare sig i fremtiden, er regeringspartierne, SF, Enhedslisten og Centrum-Demokraterne, hvorimod Venstre og De Konservative og det aller, aller yderste højre er stået af.

Det er jo også interessant, at Folketingets eneste detailhandler, og nu skal vi normalt ikke bruge titler herinde, så det vil jeg ikke gøre, men hr. Flemming Hansen fra Det Konservative Folkeparti har over for offentligheden gentagne gange bakket op bag det her forslag.

Og jeg er overbevist om, at hvis ikke der var en politik i retning af, at alt, hvad denne regering kommer med, skal man gå imod, så var der mange medlemmer langt ind i Venstres og De Konservatives grupper, som i en fri afstemning ville have støttet dette forslag.

For det er i hvert fald en kendsgerning, at man i det åbne land skal lede længe efter kommunalpolitikere fra Venstre og De Konservative eksempelvis eller folk i detailhandelen, som er imod det her forslag. De modstandere, der findes af det her forslag, er de store kæder og de steder og de kommuner, de har lovet at placere deres investeringer i. Det er der, modstanden kommer fra.

Ud over detailhandelsorganisationer, der bakker op, så er der en massiv opbakning bag det her forslag fra de små og mellemstore kommuner i Danmark – en massiv opbakning. Det ved man også udmærket godt. Der er en massiv opbakning fra samtlige grønne organisationer i dette land. Der er også opbakning fra dem, der repræsenterer de producerende erhverv i landbrug og i håndværk, bag det her forslag. Og mig bekendt har også Ældre Sagen ud fra de argumenter, som har været fremført, jeg tror af hr. Jørn Jespersen og hr. Hindrup Andersen, bakket op omkring det her forslag. Og endelig, hvad der jo heller ikke er uinteressant, hr. Jørn Jespersens registrering af, at folk, som det fremgår af den eneste offentliggjorte meningsmåling, jeg kender til, i alle politiske partiers vælgergrupper giver massiv opbakning til det her forslag.

Det er altså ikke rigtigt at sige, at det er den ensomme majestæt og envoldstilbøjeligheder og alt, hvad man i øvrigt har hørt fra ordførernes side. Der er tale om et forslag med meget, meget bred opbakning.

Det andet, man siger, er, at det er centralisme, og at det vil føre til en centralisering og altså enevoldskonger, og at alle folkevalgte instanser, forstod jeg på hr. Langkilde, som jo har historisk perspektiv i sine taler, ville blive reduceret til at rådføre rådgivende stænder.

Jamen hvad er sandheden? Sandheden er, at dette forslag er forudsætningen for, at der bliver en decentral planlægning og ikke en central planlægning. Hvad mener jeg med det? I dag

foregår der en central planlægning på detailhandelsområdet. Den foregår i hovedkvartererne i de store kæder. Det er dem, der planlægger uden nogen form for offentlig kontrol. Det er dem, der kommer ud til en kommune og siger: Nu har vi udvalgt jer til vinderkommune, det er jer, der skal have handelen på bekostning af jeres nabokommuner og de mindre butikker, der findes i forvejen. Der foregår den centrale planlægning uden nogen form for offentlig kontrol.

Det, det her forslag gør, er at opfylde det formål, som Venstre og De Konservative, da de selv havde regeringsansvaret i midten af 1980'erne, lagde op til, nemlig at sikre, at der kommer en planlægning i regionerne, der tager hensyn til en ligelig butiksudvikling i regionerne.

Det sidste argument, jeg skal berøre, er det, man siger, om, at det her vil føre til en voldsom centralisering og bureaukratisering af selve planprocessen. Det er der ikke tale om. Det, der derimod sker – og det er rigtigt – er, at hvis staten ikke skal blande sig, og der bliver ingen statslig indblanding generelt set i den her planproces, så er det nødvendigt for at sikre den regionale betydning at give amterne ikke en ny rolle, men en udvidet rolle i planprocessen. Det har givet anledning til diskussioner, og det har givet anledning til indvendinger, men det har været umuligt at finde ud af, hvem der skulle tage hensyn til de regionale spørgsmål, hvis ikke man ønskede, at centralmagten skulle være involveret i dette.

Jeg kan kun sige, at forslaget ikke løser alle problemer, men det trækker i den rigtige retning, nemlig at det er de folkevalgte kræfter og det er lokalbefolkningen, der får mulighed for gennem en effektiv lokal planlægningsproces at øve indflydelse på butiksstrukturen i deres eget område, og at det ikke kun er pengenes magt, der skal bestemme udviklingen i det danske samfund.

Men hr. Hindrup Andersen og andre har ret i, at det her selvfølgelig ikke kan stå alene. Vi må følge det op med en langt bredere politik, der sikrer lokalsamfundet og sikrer en ligelig udvikling i det danske samfund.

Man henviser til, at i andre lande er man meget længere fremme med centre osv., end vi kender til i Danmark. Ja, det er rigtigt. Grunden til, jeg godt kan lide Danmark, er, at vi skiller os ud fra andre lande på en række områder, herunder også på detailhandelsområdet. Og herefter

ringen vil fastholde, at der skal gives værktøjer til det lokale og regionale led, der kan sikre, at demokratiet får indflydelse; det vil sige, at befolkningen får indflydelse på planprocessen.

Den her sag har været utrolig grundigt forberedt, ikke blot takket være et utal af spørgsmål og henvendelser. Den har også været det i kraft af et fabelagtig godt udvalgsarbejde med inddragelse af alle berørte interesser i konferencer og møder. Jeg vil også gerne sige tak til den store tonnage inden for erhvervslivet, som har mobiliseret alle kræfter og juridiske eksperter og analyser frem og tilbage og sat virkelig økonomi bag ved det. De har, synes jeg, og det må man anerkende, bidraget til, at der stort set ikke er et eneste uløst problem tilbage.

Og derfor beundrer jeg hr. Schmidt og hr. Langkilde for, at de stadig væk mener, at der er ubesvarede spørgsmål i denne her sag, der begrundet et udvalgsarbejde, men det siger sig selv, at regeringen naturligvis er parat til at svare på alle spørgsmål. Jeg håber imidlertid ikke, at det skal forlænge behandlingen yderligere. Nu tror jeg, alle har brug for, at denne 2-årige proces bliver afsluttet med, at der bliver truffet en beslutning og efter regeringens opfattelse den rigtige beslutning.

Formanden:

Så har hr. Helge Adam Møller en kort bemærkning til ministeren, og så går vi over til anden omgang, hvor taletiden for ordførerne er 5 minutter.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Det er jo spændende og interessant at høre ministeren, og ministeren bruger meget store ord, men der er jo ikke dækning for alle de store ord. Jeg hørte, at ministeren sagde, at der var en massiv modstand fra stort set alle små og mellemstore kommuner over det ganske land mod at få disse centre i byerne. Nu kommer jeg fra en mellemstor kommune, der har en socialdemokratisk borgmester og et socialdemokratisk flertal. Og jeg kan sige til ministeren, at der er et massivt flertal imod ministerens lovforslag i denne kommune. Der er et massivt flertal hos den byens borgere, et massivt flertal hos den socialdemokratiske borgmester, hr. Henning Jensen, en massiv modstand hos samtlige socialdemokratiske byrådsmedlemmer. Det er Næstved Kommune, og sådan er der jo mange andre kommuner. Så det passer altså ikke.

Jeg udelukker ikke, at der er nogle kommuner, der har ministerens opfattelse, men der er i hvert tilfælde masser af socialdemokratisk ledede kommuner ud over det ganske land, der siger, at her er det ministeren, der optræder som diktator i stedet for at lade det lokale selvstyre blomstre.

Hans Christian Schmidt (V):

Tak til ministeren for svarene. Jeg skal starte med at rette en fejl. Ministeren talte om, at hvis det var sådan, at hr. Schmidt og hr. Langkilde var imod lovforslaget, så kunne man roligt gå ind for forslaget. Nu skal jeg sige, at man nok skal have det udbygget med både Amdtsrådsforeningen, Kommunernes Landsforening og hele den stribe af folk, der har været inde og fortælle om det. Så hvis alle de andre mener det, så kan der måske være noget om det. Jeg mener imidlertid, det er et godt argument. Og det, jeg sagde til ministeren, var: Jeg kan jo nok tælle, hvor mange der støtter det, men hvor er vennerne henne?

Problemet er jo, at ministeren har villet gøre noget for nogle, som i hvert fald ikke modtager det på den måde, som ministeren sender det af sted på, og ved en nærlæsning kan de heller ikke forstå det, ministeren siger.

Nu har ministeren så sagt, at det her ikke er centralisme. Jo, det er. Hvad er det, vi i dag står over for? Det er startskuddet på endnu et centralistisk forslag. Og der er ikke noget mærkeligt i, at det er den vej, det kommer til at gå. Regeringen har besluttet sig: Det går ikke at overlade det her til befolkningen. Det går ikke at overlade andre ting til befolkningen. Nu skal vi have det centraliseret. Vi ved det bedst. I dag er det jo miljøministeren, vi taler med, men vi kunne sagtens nævne andre ministre, socialministeren, finansministeren, som kører den samme linje.

Så det må efterhånden stå klart, at det er regeringen, der ønsker mere centralisme. Og det har man sådan set også kunnet forstå i Kommunernes Landsforening, som jo netop er dem, der skal prøve at leve med det, som regeringen og miljøministeren foreslår.

Hr. Evan Jensen og Thorkild Simonsen skriver i Berlingske Tidende den 1. april i år:

»Den, som kun hæfter sig ved lovforslagets formålsbestemmelse, går fejl af rækkevidden af den regulering af detailhandelen, som lovforslaget reelt lægger op til.«

Og så vil jeg sige til ministeren, for jeg vil gerne have, at ministeren får det næste citat med, som jo direkte er rettet til regeringen:

»Lovforslaget er i sjælden grad udtryk for meget ideelle betragtninger om, hvordan det er muligt at styre samfundsudviklingen gennem planlægningen. Troen på det ideelle plansystem, hvor alt er afstemt fra top til bund efter centrale direktiver, lyser ud af lovforslaget.«

Citat slut, hr. Evan Jensen, hr. Thorkild Simonsen.

Så der er måske et par stykker ud over de ordførere, der i dag står her. Hvad måske endnu værre er, at det hedder videre i artiklen:

»Både amter og kommuner underlægges således detaljerede krav til planlægningen. Og ikke nok med det. Miljø- og Energiministeriet vil samtidig forestå en nøje central overvågning af udviklingen. Konsekvensen bliver et omfattende planbureaukrati og et statsligt formynderi uden lige.«

Citat slut, hr. Thorkild Simonsen, hr. Evan Jensen.

Det er jo ikke to helt tilfældige personer, der udtaler sig her. Det er dem, der skal føre det her ud i livet. Det er dem, der skal forklare Kommunernes Landsforening og de kommuner, der er tilsluttet, og det er stort set alle, at det skal føres ud i livet. Det er dem, der skal tage debatten – og ikke regeringen. På sædvanlig vis sidder regeringen herinde og udstikker ting og opgaver til kommunerne, men de overlader det trygt til dem at føre det ud i livet. Men de centraliserer herindefra, og det er det skadelige.

Det her er desværre et godt tegn på, at det er lykkedes SF og Enhedslisten, eller også er det lykkedes miljøministeren, at trække regeringen over til venstre i Folketingssalen.

Det er et helt legitimt formål at sige, at vi skal have flere forlig med venstrefløjen i Folketinget, men det ærgrer, at regeringen ikke evner at samarbejde. Det ærgrer, at regeringen ikke tager kontakt til de partier, som i virkeligheden står kommunerne nær, står Kommunernes Landsforening nær og er kommunebærende partier. Og derfor ligger Socialdemokratiet i dag, som det har redt, med Enhedslisten og SF.

Og det er ikke en god måde at gribe tingene an på, når man senere skal ud og forklare befolkningen, hvad det i grunden er, forslaget drejer sig om. Indtil nu har vi jo kun hørt ministeren tale om storcentre og slet ikke om den centralisme, som nu sættes i gang med lovforslaget. Det er ærgerligt. Det havde jeg håbet ministeren forholdt sig til. Det har ikke været tilfældet. Det må vi så gøre under den behandling, der kommer i udvalget mellem anden og tredje behandling.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Det slår lidt klik for hr. Schmidt, når det kommer til alt det her besværlige noget med venstre og højre. Det burde man jo ellers være godt rustet til, når man kommer fra et parti, der kalder sig Venstre, men som ligger til højre. Så burde man nok være klar over, at der kan være noget dialektik omkring de her begreber.

Hr. Helge Adam Møller har ret, når han siger, at Næstveds borgmester, der er socialdemokrat, er imod forslaget. Det har han fuldstændig ret i. Han har også ret, når han siger – og hr. Schmidt nævnte også Thorkild Simonsen – at der er andre socialdemokratiske borgmestre, der er imod det her forslag. Det er alle de borgmestre, der er ledere af vækstkommuner, som er udvalgt af detailhandelen til at blive vinderkommuner i det store spil. De er selvfølgelig imod det her forslag.

Til gengæld har jeg ikke mødt ret mange Venstreborgmestre og konservative borgmestre fra mindre og mellemstore kommuner, som ikke er udpeget af detailhandelen som vinderkommuner, som ikke støtter det her forslag. Jeg tror derfor, man skal være varsom med at gøre det her til et venstre- og højrespørgsmål.

Ved vedtagelsen her vil det være centrum-venstre, der fører det igennem. Men det er, fordi Venstre og De Konservative fører en politik, der er i total uoverensstemmelse med deres egne idealer, deres egne vælgere, deres egne medlemmer osv. på de her områder, og alene sætter sig op på en vogn, der drives frem af store kapitalinteresser og så de af de store kapitalinteresser udvalgte centralkommuners borgmestre. Alle andre inklusive befolkningen er bag det her lovforslag.

(Kort bemærkning).

Hans Christian Schmidt (V):

Ministerens svar forklarer måske lidt, hvorfor man har de problemer med at lytte til KL's organisationer. Man forholder sig ikke til den viden, man får derfra. Igen skal vi høre ministeren stå heroppe og tale om storcentre, om butikker, som ministeren jo elsker at tale om.

Men ingenting om det, som hans samarbejdspartnere taler med ham om: den stigning, der vil ske i planbureaukratiet, som der står, hvis lige ikke er set i dansk planlægningshistorie, ikke et ord om den. Ikke en lille flig til KL's folk om, at man igen vil trække amterne ud af den byzone, hvor det igennem hele planlægningshistorien har været sådan, at det har kommunerne sørget

for. Ikke noget med at lytte til Naturklagenævnets formand, der siger det samme: at det her vil give et totalt skred mellem amter og kommuner i arbejdsopgaver. Ingen ord om det, kun om sit yndlingsemne, om butikker, og det er helt fint.

Hvorfor kan ministeren så ikke tilkendegive her fra talerstolen, at han agter at trække det forslag ud? Han vil trække det ud, sådan at man imødekommer KL. Efter mine begreber findes der kun ét svar: Så går Enhedslisten, og så er der intet flertal bag lovforslaget.

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Målet var, sagde Enhedslisten, at bremse tilbagegangen for butikkerne. Vi har så set tal, der viser, at der ikke har været nogen butiksdød, men det er al ære værd, og jeg forstod også, at der lå et vigtigt element i, at i de mindre byer – det er også nævnt direkte i forslaget – skulle tilbagegangen bare kunne stoppe, så var man tilfreds.

Men ellers har vi ikke fået mange udmeldinger om, hvad succeskriteriet egentlig er. Vi er i et land, hvor vi har et uhyre tæt net af butikker; vi har ganske få centre. Vi har lave priser på grund af en hård konkurrence, og vi vil gerne fastholde de elementer.

Men jeg er bange for, at konsekvensen bliver flere ansatte og stigende priser, for de økonomiske modelberegninger, vi har fået, har ikke kunnet godtgøre andet. Men jeg savner en klar udmelding om, hvornår vi kan måle det her lovforslag. Hvornår kan vi se, at det har haft en positiv virkning? Det vil jeg gerne have, at ministeren kommenterer.

Så er det næste element, jeg lige vil nævne, at jeg er lidt overrasket over, at ministeren ikke har kommenteret vores meget fyldige betænkningssbidrag. Det troede jeg havde givet anledning til nogle bemærkninger, men man har altså ikke villet gå ind i en nøjere diskussion på de punkter, og det må vi jo så tage til efterretning.

Men ministeren hævder så også igen, at det for os er et spørgsmål om at støtte de størst mulige kæder mod alle de små. Det er jo ikke det, der er sagen. Sagen er, at kompetencen skal ligge, hvor den ligger i dag: ude hos amterne, og amterne har lavet en fornuftig planlægning. Vi har set amter, der har sagt nej til masser af store butikker. Det har socialdemokrater gjort. Det har SF'ere gjort. Det har konservative gjort. Det har Venstrefolk gjort. Andre steder har man sagt ja, og der har været blandet flertal hver gang.

Det er de lokale, der skal træffe de her beslutninger. Det er det, der er hovedbudskabet fra De Konservative: Nu skal vi ikke centralisere mere, nu skal vi ikke flytte magten op i regeringskontorerne, fjerne den fra kommunerne. Vi skal sørge for, at den ligger, hvor den har været hele tiden.

Og så er vi kommet med en bemærkning om, at vi synes, det er underligt, at ministeren, der har været så tosset på amterne over, at de ikke har indført kvadratmetergrænserne i regionsplanerne, så ikke har ulejliget sig med at gøre opmærksom på det, når han nu i øvrigt kommenterer regionsplanerne og er meget nidkær på det område.

Så kom ministeren med en kommentar om, at hvis man nu havde lov til at stemme frit, var der nok flere i den konservative folketingsgruppe, der havde stemt imod. Det tror jeg ikke. Der er ikke nogen, der har holdt hr. Flemming Hansen tilbage. Han har sin vurdering af sagen, og det skal han have lov til at have. Og hvis der var en anden, der også havde det, så er jeg overbevist om, at han eller hun også havde haft mod og mandshjerte til at melde sådan ud. Så der er ikke noget tvangssystem, der afholder folk fra at stemme efter deres overbevisning, sådan som grundloven også tilsiger.

Så er der forundring over opbakningen. Hvorfor er der dog sådan en opbakning blandt en række erhvervsvirksomheder til det, vi ser her? Jo, der er ikke noget at sige til, at der altid er mange, der er klar til at støtte, hvis man begrænser konkurrencen for konkurrenterne. Det er faktisk meget det, lobbyarbejde går ud på.

Og det er dér, det kræver nogle politikere og en regering med hård på brystet at sige: Ja, ja, vi vil godt genere dine konkurrenter, men det gør vi altså ikke, medmindre der virkelig er væsentlige, samfundsnyttige elementer i det, ellers går vi ind for en lige konkurrence. Og det skal ikke være dem, der har de bedste eller de fleste lobbyister, der bestemmer, hvad lovgivningen skal være.

Vi mangler fra ministeren stadig væk eksempler på, hvordan planlægningen skal være. Der er kommet en lille skitse, men jeg synes slet ikke, den danner et billede af det, der er i teksten, og der er mange forbehold i det.

Vi ved reelt ikke, hvad det er, vi går ind til; det ved de ikke i amterne. Vi ved ikke, hvor mange ansatte der skal være, og det synes jeg havde fortjent en grundigere behandling. Vi vil

prøve at tage endnu en svingom med den del af elementet.

Så vil jeg høre ministeren, om han vil give mig ret i det, der nu også er konklusionen for SF: at der nok ikke er noget, der tyder på, at der er nogen trafikmiljømæssige gevinster ved forslaget. Det er i hvert fald ikke dokumenteret, så det element i argumentationen vil man lade falde. Jeg vil godt høre, om ministeren deler den opfattelse.

Der er jo i en række VVM-undersøgelser netop redegjort for, at det har en neutral effekt at lave sådanne centre, og det er selvfølgelig, fordi det tager meget lang tid, og der brændes meget brændstof af, hvis man skal have alle folk ind i bycentrene. Og det er jo grunden til, at man nu med den ene hånd vil lave bompenge og alle mulige andre reguleringer for at forhindre folk i at komme derind, og så er der altså en minister, der arbejder stik modsat med den anden. Det er et problem for befolkningen at gå ud og klare det pædagogisk.

Så vil jeg også godt høre ministeren vedrørende spørgsmålet om lokalplanerne: Nu var den socialdemokratiske ordfører oppe at svare, da jeg stillede spørgsmålet første gang – det var efter samtalen med ministeren – om det dækker ministerens opfattelse, at alle eksisterende lokalplaner kan fortsætte, også selv om der er nogle højere kvadratmetergrænser end dem, vi har i forslaget, som det ligger her. Det synes jeg er meget, meget væsentligt at få afklaret.

Og så vil jeg da sige, at møbelhandlerne f.eks. ikke hører til blandt dem, der bakkede op, da de var i udvalget. De så meget store problemer i, at de skulle placere møbelbutikkerne som angivet.

Miljø- og energiministeren (Svend Auken): Vi har valgt i forhold til detailhandelsudvalgets betænkning ikke at røre ved de eksisterende lokalplaner, men det betyder ikke, at de ikke er underkastet den »kvalitetskontrol«, der ligger i klageadgang og -behandling i Naturklagenævnet.

Det er ikke nok, at en kommune siger, et eller andet er hjemlet i en lokalplan. Den skal være så tilstrækkelig konkret og præcis, at den opfylder de almindelige krav i lovgivningen. Og som bekendt – og det ved hr. Langkilde som medlem af Naturklagenævnet – så er det til syvende og sidst Naturklagenævnet, der tager stilling til det, hvis man klager, og der vil selvfølgelig komme nogle principielle sager, som vil være retningsgivende for resten. Men lovgivningen som

sådan gør ingen indgreb i forhold til bestående lokalplaner.

Med hensyn til, hvordan det vil gå med planlægningen, så er de tidsterminer, som jeg tror vil være gældende, jo angivet. Jeg tror, at man mange steder vil bestræbe sig på hurtigt at komme over overgangsperioden, men det er jo noget, jeg ikke kan sige noget præcist om. Det er op til lokalsamfundet selv.

Det her er netop en mulighed for, at lokalsamfundet selv kan tage beslutning, og at det ikke alt sammen skal vendes på Christiansborg eller i ministeriet. Vi har givet dem værktøjerne, og det er det afgørende for regeringen, så de selv kan sørge for, at der bliver en afbalanceret planlægning, og ikke én beslutning i én kommune kommer til at ødelægge det for mennesker, der bor i en anden kommune – bare for at tage et eksempel.

(Kort bemærkning).

Niels Jørgen Langkilde (KF):

Det er lidt svært at forstå præcis, hvad ministeren siger her. Han siger: Der er ikke nogen ændring med de krav, der er i den eksisterende lokalplan. Vi kan godt forestille os et varehus – 4.000 m² har det fået lov til at være: Hvis det nu går videre i systemet – hvis vi eventuelt vedtager det lovforslag, der ligger – vil det så kræve, at der skal yderligere begrundelse til, fordi der nu er kommet den her regel, sådan hørte jeg det nærmest, at man så skal argumentere langt bedre for, at det skal være så stort, eller kan det helt køre, som om der ikke var sket nogen lovændring? Det er fundamentalt vigtigt at vide.

Så har jeg også svært ved at forstå det, når ministeren siger, at vi vil sikre lokalsamfundet indflydelse. Vil det nu sige, at det, der står i loven, skal vi lægge lidt til side og sige: Kommunerne kan selv bestemme, hvad der er bycentre, og selv udpege områderne, og amterne skal bare fungere som et gummistempel? Det må være det, der ligger i, at det er det lokale samfund, at det er byrådet – det, der er tættest ved borgerne – der afgør det.

Eller er det ikke sådan – sådan har jeg forstået lovforslaget og ændringsforslaget, som det ligger – at det netop er amtsrådene, der nu går ind og definerer de her ting? Selvfølgelig efter en snak med kommunerne, men det er ikke kommunerne, der har fat i den lange ende. Det er det, jeg opfatter som hovedgrunden til kritikken netop fra Kommunernes Landsforening, at man fjerner det i lokalsamfundet, der er det aktive.

Så får man en gevinst i, det vil jeg medgive, at hvis man klager længere oppe i systemet, så har man mulighed for afvejning i amterne, men det lokale initiativ, den lokale indflydelse må blive fjernet med lovforslaget og ikke styrket.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Ændringsforslag nr. 1-4, § 1, således ændret, og §§ 2-4 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Anden næstformand (Henning Grove):
Lovforslaget går herefter til fornyet behandling i udvalget.

Den næste sag på dagsordenen var:
5) Anden behandling af lovforslag nr. L 128: Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse og lov om betalingsregler for spildevandsanlæg m.v. (Spildevandsrensning i det åbne land m.v.).

Af miljø- og energiministeren (Svend Auken).
(Fremsat 18/12 96. Første behandling 16/1 97. Betænkning 2/4 97).

Der var stillet 6 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Forhandling

Peter Christensen (S):
Da jeg læste V's og K's betænkning bidrag til lovforslag nr. L 128, blev min konklusion: Klynk, klynk og dårlige undskyldninger for ikke at gøre noget for miljøet. Men det er jo en linje, som Venstre har ført i lang tid, og som De Kon-

servative nu logrende følger efter. De skriver så: Forureneren betaler. Det gælder dog ikke i det her tilfælde, da skal man have statstilskud.

Så har man argumentet: Man skyder gråspurve med kanoner – det sagde først Venstres ordfører, og nu følger De Konservative så med – for det har ringe miljøeffekt. Så siger man i samme åndedrag, at 10 pct. af forureningen i de indre farvande skyldes de 64.000 ejendomme, der er i det åbne land – det, lovforslaget omhandler. 10 pct. er temmelig meget for mig, men det er det måske ikke for V og K. Men hvis man skulle følge V's og K's tankegang, så behøver vi slet ikke at rense spildevandet overhovedet.

Man afholder sig også klogeligt fra at tale om forureningen af åer og søer, men Jyllands-Posten skrev den 9. april i en artikel, at Ribe Amt kan konkludere, at spildevandet fra afsides beliggende ejendomme på landet har forurenset 20 pct. af de 2.300 km vandløb i Ribe Amt. Det har åbenbart efter V's og K's mening ringe miljøeffekt.

Så kommer man jo også typisk med argumentationen, som V og K plejer at bruge, om, at overfaldsbygværker også forurener 10 pct. Så vi forventer, at der kommer et forslag fra V og K om, at vi klarer den forurening også, men det skal vi nok ikke forvente. Men argumentationen er: Er der nogen, der forurener, så har man også selv lov til at forurene.

Angående finansieringen siger man, at det er et slag mod udviklingen i landdistrikterne, og borgerne vil flygte ind til byerne. Det omvendte burde jo så være sket, da man kloakerede i byerne. Så skulle der have været en vild flugt ud på landet. Det var der vist ikke, så vidt jeg husker.

Lovforslaget er bygget op, så der er en ligestilling imellem land og by. V og K ønsker loven udsat på grund af typegodkendelse af anlæg, men der er jo rigelig tid til at få godkendt de anlæg; man har faktisk halvandet års planlægnings tid.

Så siger V og K – og det synes jeg er morsomt – at forslaget ikke er solidarisk. Det er nu et ord, der meget sjældent bliver brugt af V og K. Men jeg vil da sige til V og K: Solidaritet betyder ikke bare, at man skal have noget. Det betyder også, at man skal give noget. Det vil jeg lige sige, hvis det kniber med ordbogen. Lovforslaget er nemlig solidarisk, for der er en ligestilling imellem land og by.

Så henviser man til KL, der siger, at de, der har betalt, skal til at betale en gang til. Lad mig